

Sociolinguistic features of euphemisms in the Spanish text of communication

Khumayun DAVUROV¹

Samarkand State Institute of Foreign Languages

ARTICLE INFO

Article history:

Received September 2024

Received in revised form

10 October 2024

Accepted 25 October 2024

Available online

25 November 2024

Keywords:

Spanish,
communication,
euphemism,
sociolinguistics,
pragmatics,
communicative
characteristics,
taboos,
social strata,
linguistic analysis,
unpleasant topics.

ABSTRACT

This scientific article is devoted to the study of sociolinguistic and pragmatic characteristics of euphemisms in communicative texts in Spanish. The article analyzes the linguistic composition of euphemisms, and social and pragmatic functions implemented with their help. Euphemisms in Spanish are often used to soften uncomfortable or taboo topics in society and to express and discuss social rules. The study shows how euphemisms reflect social strata and interactions in a given society. Their pragmatic goals and communicative tasks will also be considered, in particular such as mitigating unpleasant connotations, avoiding contradictions, and maintaining communicative respect. This analysis helps to understand how the methods of euphemism in Spanish affect society and culture.

2181-3701/© 2024 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-3701-vol2-iss5/S-pp357-362>

This is an open-access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Ispan muloqot matnida evfemizmlarning sotsiolingvistik xususiyatlari

Kalit so'zlar:

Ispan tili,
muloqot,
evfemizm,
sotsiolingvistika,
pragmatika,
kommunikativ xususiyatlar,
tabu,
ijtimoiy qatlamlar,
lingvistik tahlil,
noxush mavzular.

ANNOTATSIYA

Ushbu ilmiy maqola ispan tilidagi muloqot matnlarida evfemizmlarning sotsiolingvistik va pragmatik xususiyatlarini o'rganishga bag'ishlangan. Maqolada evfemizmlarning lingvistik tarkibi, ular yordamida amalga oshirilgan ijtimoiy va pragmatik funksiyalar tahlil qilinadi. Ispan tilidagi evfemizmlar ko'pincha jamiyatda noqulay yoki tabu mavzularni yumshatish, ijtimoiy qoidalarni ifodalash va muhokama qilish uchun ishlatiladi. Tadqiqotda evfemizmlar ma'lum bir jamiyatdagi ijtimoiy qatlamlar va o'zaro munosabatlarni qanday aks ettirishi

¹ Independent Researcher, Samarkand State Institute of Foreign Languages.

ko'rsatiladi. Shuningdek, ularning pragmatik maqsadlari va kommunikativ vazifalari, xususan, noxush ma'nolarni yumshatish, qarama-qarshiliklardan qochish va kommunikativ hurmatni saqlash kabi xususiyatlari ko'rib chiqiladi. Ushbu tahlil ispan tilidagi evfemizm usullarining jamiyat va madaniyatga qanday ta'sir ko'rsatishini yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

Социолингвистические особенности эвфемизмов в испанском тексте общения

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

испанский язык,
общение,
эвфемизм,
социолингвистика,
прагматика,
коммуникативные
характеристики,
табу,
социальные слои,
лингвистический анализ,
неприятные темы.

Эта научная статья посвящена анализу социолингвистических и прагматических характеристик эвфемизмов в коммуникативных текстах на испанском языке. В статье рассматривается лингвистический состав эвфемизмов и их социальные и прагматические функции. Особое внимание уделяется тому, как эвфемизмы используются для смягчения обсуждения неудобных или табуированных тем, а также для выражения и обсуждения социальных норм. Исследование демонстрирует, как эвфемизмы отражают социальные слои и взаимодействия в обществе. Анализируются также прагматические цели и коммуникативные задачи эвфемизмов, включая смягчение неприятных коннотаций, избегание противоречий и поддержание коммуникативного уважения. Этот анализ способствует лучшему пониманию влияния методов эвфемизации в испанском языке на общество и культуру.

KIRISH

Evfemizm – bu tilning muayyan jamiyatdagi noxush, tabu yoki noqulay mavzularni yumshatish, shuningdek, odob-axloq, hurmat va adolatni saqlash maqsadida ishlatiladigan leksik birliklar to'plamidir. Evfemizmlar ko'pincha munosabatlarni yumshatish, ijtimoiy va pragmatik o'zgarishlarga moslashish vositasi sifatida qo'llaniladi. Ispan muloqot matnlarida evfemizmlarning roli va ahamiyati, ularning sotsiolingvistik va pragmatik xususiyatlari turli tadqiqotlarda o'rganilgan.

Evfemizmlar jamiyatdagi ijtimoiy qatlamlar, madaniyat va kommunikativ maqsadlar bilan chambarchas bog'liq. Gumperz (1982) o'zining ishlarida evfemizmlarning ijtimoiy muloqotdagi o'rnini ko'rib chiqqan va ularni til orqali ijtimoiy rollarni ifodalash va madaniy kodlarni saqlashning muhim vositasi sifatida tavsiflagan. Shuningdek, Lakoff (1973) evfemizmlarni tilda tabular mavzularni yumshatish va axloqiy nozikliklarni saqlash uchun zarur vositalar sifatida ta'riflaydi. U, shuningdek, tilning pragmatik xususiyatlarini va tilga xos kontekstual ma'lumotlarni evfemizmlar yordamida ifodalashni ta'kidlagan.

Evfemizmlarning pragmatik aspektlarini o'rganishda Leech(1983)ning "Pragmatikada etti qonun" asari muhim ahamiyatga ega bo'lib, unda tilning kommunikativ maqsadlari, ijtimoiy hurmatni saqlash va noqulay vaziyatlarda yuzaga keladigan pragmatik muammolarni hal qilishda evfemizmlarning o'zni haqida so'z boradi. Ispan

tilida, ayniqsa, evfemizmlar jamiyatning turli qatlamlarida ijtimoiy hurmatni saqlash va o'zaro kommunikativ aloqalar uchun zarur vosita sifatida ishlatiladi. Bu, shuningdek, ispan muloqotida pragmatik hurmat va ijtimoiy qoidalarining muhimligini ko'rsatadi.

Ushbu maqolada ispan muloqot matnlarida evfemizmlarning sotsiolingvistik va pragmatik xususiyatlari tahlil qilinadi. Maqsad, evfemizmlarning nafaqat til birligi sifatida, balki jamiyatdagi ijtimoiy, madaniy va kommunikativ omillarni aks ettiruvchi vosita sifatida qanday ishlatilishini ochib berishdir. Bu tahlil evfemizmlarning til va jamiyat o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

Ushbu ilmiy tadqiqot ispan muloqot matnlarida evfemizmlarning sotsiolingvistik va pragmatik xususiyatlarini o'rganish uchun sifatli tahlil metodini qo'llaydi. Tadqiqotning asosiy maqsadi evfemizmlarning til orqali qanday qilib ijtimoiy va kommunikativ funktsiyalarni bajarishini, shuningdek, ularning pragmatik maqsadlarini ochib berishdir. Ispan tilida evfemizmlar ko'pincha odamlarni noqulay vaziyatlardan qutqarish, jamiyatda tabu bo'lgan mavzularni yumshatish va ijtimoiy hurmatni saqlash uchun ishlatiladi. Ushbu metodologiya orqali evfemizmlarning sotsiolingvistik va pragmatik funksiyalarini chuqur tahlil qilishga erishiladi. Tadqiqotda ispan tilidagi evfemizmlar tahlil qilinadigan asosiy til birikmalari sifatida ishlatilgan, ular ko'pincha ommaviy kommunikatsiya vositalarida, ijtimoiy tarmoqlarda va kundalik muloqotda uchraydi.

Evfemizmlar ko'pincha ijtimoiy hurmatni saqlash, axloqiy noqulayliklardan qochish va muloqotda noxush holatlarni yumshatish uchun ishlatiladi. Masalan, "anciano" (qariya) so'zi odatda salbiy konnotatsiyalarga ega bo'lishi mumkin, shuning uchun bu so'zning o'rniga "persona mayor" (yoshi katta kishi) iborasi ishlatiladi. Bu o'zgarish odamlarni hurmat qilish va salbiy tasavvurlardan qochish maqsadida amalga oshiriladi. Boshqa bir misol, "sin hogar" (uyi yo'q odam) iborasi bo'lib, bu so'z ijtimoiy jihatdan salbiy bo'lgan "indigente" (muhtoj) so'zining o'rniga ishlatiladi. Bu holat ham ijtimoiy hurmatni oshirish va noqulay holatlarni yumshatish uchun evfemizmlarning ishlatilishini ko'rsatadi.

Ispan tilida, shuningdek, o'lim bilan bog'liq evfemizmlar ko'p uchraydi. "La muerte" (o'lim) atamasi ko'pincha noxush his-tuyg'ularni keltirib chiqarishi mumkin, shuning uchun "pasar a mejor vida" (yaxshi hayotga o'tish) yoki "descansar en paz" (tinchlikda yotish) kabi iboralar ishlatiladi. Bu iboralar o'limni yumshatish va jamoatchilikni noxush tasavvurlardan saqlash maqsadida ishlatiladi. Boshqa bir misol, "embarazada" (homilador) so'zi o'rniga "esperando un bebé" (bola kutish) kabi ifodalar qo'llaniladi. Bu evfemizmlar, homiladorlikning ba'zi noxush tomonlarini yumshatish va muloqotda ijobiy konnotatsiyalarni saqlash uchun ishlatiladi.

Pragmatik nuqtai nazardan, evfemizmlar ko'pincha ijtimoiy munosabatlarni boshqarish va kommunikativ jarayonlarda ma'lum bir noxushlikni yumshatish uchun ishlatiladi. Masalan, "problemas de salud" (sog'liq muammolari) iborasi "enfermedades graves" (jiddiy kasalliklar) iborasining o'rniga ishlatiladi. Bu o'zgarish, muammo yoki kasallikni jiddiyroq tarzda ta'riflashdan qochish va odamlarni noxush hissiyotlardan saqlash uchun amalga oshiriladi. Evfemizmlar, shuningdek, muloqotda ijtimoiy ko'nikmalarni ko'rsatadi va til orqali muloqotda qarama-qarshilikdan qochishga yordam beradi. Ispan tilida evfemizmlar yordamida noxush va tabu mavzularni yumshatish, ijtimoiy munosabatlarni yaxshilash va kommunikativ xushmuomalalikni ta'minlash muhim ahamiyatga ega.

Bu metodologiya evfemizmlarning til va jamiyatdagi o'zaro bog'liqligini chuqur tahlil qilish imkonini beradi va ularning kommunikativ ahamiyatini, shuningdek, jamiyatdagi noqulay mavzularni yumshatishdagi roli haqida yangi tushunchalar beradi. Evfemizmlar, shuningdek, jamiyatdagi madaniy va axloqiy qoidalarga mos ravishda muloqot jarayonlarini yengillashtiradi.

Tadqiqotning natijalari ispan muloqotida evfemizmlarning sotsiolingvistik va pragmatik xususiyatlari qanday ishlashini va kommunikativ jarayonlarda qanday rol o'ynashini aniqlashga qaratilgan. Evfemizmlar, odatda, ijtimoiy me'yorlar va madaniy kontekstga mos keluvchi tarzda ishlatiladi, shu bilan birga, ular muloqotning noxush yoki salbiy tomonlarini yumshatishda, shuningdek, jamiyatda jahonqarashlar va axloqiy me'yorlarni saqlashda muhim vosita hisoblanadi.

Birinchidan, ispan tilidagi evfemizmlar ko'plab maqsadlarni amalga oshirish uchun ishlatiladi. Masalan, "pobre" (kambag'al) atamasi ko'pincha salbiy konnotatsiyalarga ega bo'lgan so'z bo'lib, uning o'rniga "persona de bajos recursos" (kam mablag'ga ega kishi) iborasi ishlatiladi. Bu evfemizm ijtimoiy noqulay vaziyatlarni yumshatishga yordam beradi va shaxsni salbiy stereotiplardan himoya qiladi. Shu bilan birga, "sordo" (kar) so'zi o'rniga "persona con dificultades auditivas" (eshitish muammolari bo'lgan kishi) iborasi ishlatiladi. Bu evfemizm ham salbiy stereotiplardan qochish va shaxsni hurmat bilan taqdim etish maqsadida qo'llaniladi.

Ikkinchidan, o'lim va kasallik bilan bog'liq evfemizmlar ispan tilida juda keng tarqalgan. "La muerte" (o'lim) o'rniga "la partida" (yuzaga kelgan o'lim) yoki "el descanso eterno" (abadiy tinchlik) kabi iboralar ishlatiladi. Bu evfemizmlar o'limni salbiy tarzda tasvirlashdan qochish va o'limni odamlar uchun noqulay bo'lgan mavzudan yumshatish maqsadida ishlatiladi. Kasalliklar bilan bog'liq holda ham, masalan, "cáncer" (rak) o'rniga "enfermedad grave" (og'ir kasallik) kabi ifodalar ishlatiladi. Bu o'zgarish, kasallikning salbiy tasavvurini yumshatishga yordam beradi.

Evfemizmlar nafaqat ijtimoiy hurmatni saqlash, balki kommunikatsiya jarayonlarida ko'proq noxush va tabu mavzularni yumshatish, odamlar o'rtasidagi muomala va munosabatlarni yaxshilash uchun ishlatiladi. Bu evfemizmlarning pragmatik funktsiyasi ularning kommunikativ jarayonlarda qanday ta'sir ko'rsatishini aniqlashda yordam beradi. Tadqiqotda olingan natijalarga ko'ra, evfemizmlar ispan tilidagi muloqotda ijtimoiy me'yorlar, hurmat, axloqiy va pragmatik nuqtai nazardan noxush mavzularni yumshatish va ijtimoiy muvozanatni saqlashda eng muhim vositalardan biridir.

XULOSA

Tadqiqot ispan muloqot matnlarida evfemizmlarning sotsiolingvistik va pragmatik xususiyatlarini tahlil qilishga qaratildi va quyidagi xulosalarga kelindi. Evfemizmlar ispan tilidagi muloqotda ijtimoiy hurmatni saqlash, muloqotdagi noxush va tabu mavzularni yumshatish hamda kommunikativ jarayonlarda ijobiy muvozanatni ta'minlashda muhim vositalardan biridir.

Evfemizmlar asosan salbiy yoki jamiyatda tabu bo'lgan mavzularni yumshatish maqsadida ishlatiladi. Masalan, "anciano" (qariya) o'rniga "persona mayor" (yoshi katta kishi) iborasi ishlatilishi, yoshi kattalarni hurmat bilan taqdim etishga va ular bilan bog'liq salbiy tasavvurlardan qochishga yordam beradi. Shuningdek, "sin hogar" (uyi yo'q odam) atamasi, "indigente" (muhtoj) so'zidan ko'ra, ijtimoiy jihatdan yumshoqroq va ko'proq hurmatni saqlovchi vosita sifatida ishlatiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ispan muloqotida evfemizmlar nafaqat ijtimoiy hurmatni saqlash va kommunikativ jarayonlarni yengillashtirish, balki noxush va tabu mavzularni yumshatish, ijtimoiy muvozanatni saqlashda ham muhim ahamiyatga ega. Evfemizmlar, shuningdek, tilning pragmatik funksiyalarini tushunishga yordam beradi, chunki ular ma'lum bir jamiyatda noqulay mavzularni ijobiy tarzda ifodalash imkonini beradi va til orqali ijtimoiy qadriyatlarni aks ettiradi.

Shu bilan birga, evfemizmlar yordamida jamiyatdagi noqulay vaziyatlar va mavzular yumshatiladi, odamlar o'rtasidagi aloqalar yaxshilanadi va kommunikatsiya jarayonlarida hurmat, xushmuomalalik va ijtimoiy hurmatning yuqori darajasi saqlanadi. Bu evfemizmlarning sotsiolingvistik va pragmatik jihatdan ahamiyatini yanada oshiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Ahmadaliyeva, G. (2021). "Til va muloqotda evfemizmlar: O'zbek va ingliz tillaridagi farqlar". Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi. Bu asar, evfemizmlarning lingvistik va sotsiolingvistik jihatlarini, shuningdek, ularning til va madaniyatdagi o'rnini ta'riflaydi. O'zbek tilidagi evfemizmlar tahlil qilinib, ular jamiyatdagi axloqiy me'yorlar bilan qanday uyg'unlashishi ko'rsatiladi.

2. G'aybullaev, S. (2020). "Pragmatik analiz va evfemizmlar: Tilshunoslikning yangi yo'nalishlari". Tashkent: O'zbekiston davlat nashriyoti. Tadqiqotda evfemizmlarning pragmatik va sotsiolingvistik xususiyatlari o'rganilgan, shuningdek, ularning ijtimoiy muloqotdagi roli va kontekstdan qanday ta'sirlanishi ko'rsatilgan.

3. Kadirova, M. (2019). "Evfemizmlar va til tizimida ularning o'rne". Samarkand: Samarkand Davlat Universiteti. Ushbu ilmiy ishda evfemizmlar til tizimidagi tilshunoslik aspektlari bilan birga, ularning jamiyatda qanday ishlatilishi va qanday ijtimoiy vazifalarni bajarishi tahlil qilinadi.

4. Mavlonova, D. (2022). "O'zbek tilida evfemizmlar va ularning muloqotdagi ahamiyati". Tashkent: TDIU nashriyoti. Bu asar O'zbek tilida evfemizmlarning pragmatik xususiyatlari va muloqotda qanday ishlatilishi haqida batafsil ma'lumot beradi. Shuningdek, tildagi noxush va tabu mavzularni yumshatishda evfemizmlarning roli o'rganilgan.

5. Nizamova, S. (2018). "Sotsiolingvistik nuqtai nazardan evfemizmlar". Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti. Tadqiqotda evfemizmlar sotsiolingvistik va pragmatik jihatlarini bilan o'rganilgan. Muallif, tilning ijtimoiy vazifalarini tushuntirib, evfemizmlarning til va madaniyatdagi o'rne haqida fikr yuritadi.

6. Shokirova, M. (2020). "Ijtimoiy muloqotda evfemizmlar va ularning ta'siri". Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti. Tadqiqotda evfemizmlarning jamiyatdagi ijtimoiy munosabatlar va kommunikativ jarayonlardagi ahamiyati, ularning lingvistik va sotsiolingvistik tahlili keltirilgan.

7. Urazova, L. (2021). "Ispan muloqot matnlarida evfemizmlar va ularning pragmatik tahlili". Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi. Ispan tilidagi evfemizmlarning pragmatik va sotsiolingvistik jihatlarini haqida batafsil tahlil olib borilgan. Ispan tilidagi evfemizmlar va ularning o'zbek tilidagi parallelari haqida ham fikrlar mavjud.

8. Yuldasheva, X. (2017). "Tabu so'zlar va evfemizmlar: O'zbek tilidagi tahlil". Toshkent: O'zbekiston Fanlar Akademiyasi. Bu asar, o'zbek tilida tabu so'zlar va evfemizmlar o'rtasidagi farqlarni va ular qanday qilib muloqotda ishlatilishini tushuntiradi. Shuningdek, ularning ijtimoiy va madaniy kontekstda qanday rol o'ynashini tahlil qiladi.

9. Zhumadullaeva, N. (2022). "Til va madaniyatdagi evfemizmlar: O'zbek va boshqa tillar bilan taqqoslash". Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti. Tadqiqotda evfemizmlar o'zbek tilida qanday ishlatilishi va ularning boshqa tillardagi evfemizmlarga nisbatan qanday farqlanishi ko'rsatilgan. Shuningdek, pragmatik nuqtai nazardan evfemizmlarning kommunikativ funksiyalari o'rganilgan.

10. Jumaeva, D. (2023). "Ispan va o'zbek tillarida evfemizmlarning o'ziga xos xususiyatlari". Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti. Ispan va o'zbek tillarida evfemizmlarning ishlatilishi va ularning ijtimoiy ahamiyati taqqoslangan. Tadqiqotda evfemizmlarning pragmatik va sotsiolingvistik xususiyatlari orqali jamiyatda qanday rol o'ynashini aniqlashga harakat qilingan.

11. Kholikov, B. (2020). PATRIOTIC EDUCATION IN THE LITERARY PICTURE OF THE WORLD (ON EXAMPLES DETECTIVE NOVELS). In МИССИЯ КОНФЕРЕНЦИИ «ФЕНОМЕН ПАТРИОТИЗМА В ТРАНССТРУКТУРНОМ КОММУНИКАЦИОННОМ ПОЛЕ» (p. 157).

12. Kholikov, B. A. (2015). Poetic outcome of vital problems. In The Fifth European Conference on Languages, Literature and Linguistics (pp. 82-89).